

Denne søndagen kan vi kalle «Tilgivelsens søndag» etter det temaet som gir seg selv ut fra bibeltekstene.

Prekentekest: Mark 11,25-26

Når dere står og ber og har noe å anklage en annen for, da tilgi ham, for at dere kan få tilgivelse hos deres Far i himmelen for det dere selv har forbrutt. Men om dere ikke tilgir, skal heller ikke deres Far i himmelen tilgi det dere har forbrutt.

Slik lyder det hellige evangelium.

Vi kjenner det fra Fadervår: «Tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere.» Vi ber om det daglig, i den grad vi ber Fadervår daglig. Vi henviser til at vi er fulle av tilgivelse, i alle fall at vi tilgir dem som skylder oss noe.

I mange fall er det slik vi er. Vi er fulle av tilgivelse. Det finnes dem blant oss som aldri har båret nag til noen. Det er som de synes å mangle egenskapen. Så finnes det også dem som siden barneårene slet med misunnelse, tok ting i verste mening og tenkte hevn. Vi er ulikt skrudd sammen. Jeg tror alle mennesker sliter med noe i forhold til etikk og moral, om enn ulike ting. Det var tross alt ti ulike bud Herren gav. Som mennesker er vi ulikt skrudd sammen av arv og miljø. Men det fritar oss ikke for ansvar for våre gjerninger og hvordan vi forholder oss.

Alle kjenner vel eksempler på at noe låser seg hos enkelte mennesker. Et eksempel jeg kommer på er to naboer. Den ene hadde en veirett over den andres eiendom. De nye naboene valgte å lage en så fin plen at de ikke tillot hun i huset innenfor ferdsel over eiendommen. Slike saker ender i retten. Veirett med hevd står stekt. Den andres våpen var baktalelse, for fruen i huset hadde innflytelse blant damene i misjonsforeningene. Begge var aktive i menigheten, men kun hun med veirett fortsatte. Hennes nabo tålte henne ikke.

En jeg kjente hadde et anstrengt forhold til sjefen. De var fra gammelt av kamerater og gode venner, men en gang hadde sjefen talt denne andre til rette. Han tok seg nær av det. Det ble en fortelling han fortalte til alle nytilsatte, om hvor urimelig og slem denne sjefen var. Sjefen fikk kanskje aldri vite om det.

Vi har steder i Norge der kommunikasjonen er ganske direkte, der det brukes sterke og tydelige ord. Om Sør-Vestlandet sies det at det kan godt være at man har fiender, men man vet aldri om det. Kulturen kan være forskjellig, men menneskenaturen fornekter seg aldri.

✘ ✘ ✘

Budskapet fra Jesus om tilgivelse berører oss alle. Her er vi på dypt vann. Vi aner en avgrunn under oss. I hukommelsen klinger også med en liknelse som Jesus fortalte om en konge som ville gjøre opp regnskapet med tjenerne sine. Den første som ble ført fram skyldte kongen et svimlende stort beløp, så stort at han aldri kunne være i nærheten av å betale tilbake sin skyld, faktisk på størrelse med

et statsbudsjett. Tjeneren ba om nåde. Til stor overraskelse ble han ettergitt hele gjelden og satt fri fra straffen. Så langt en lykkelig historie.

Så fortelles det at denne tjeneren i sin tur traff en annen som skyldte ham et mindre og fullt betalelig beløp, og at denne tjeneren i stedet for å vise forståelse og gi betalingsutsettelse, straks krevde sin skyldner for hele beløpet og fikk ham fengslet. Dette fikk kongen høre, og kongen trakk da tilbake nåden han først hadde gitt denne tjeneren.

Liknelsen fra Matt 18 er som en utleggelse av bønnen i Fadervår: «Tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere.» Følgen av å ikke tilgi våre skyldnere, er at nåden trekkes tilbake, at vi selv må stå skyldig foran Guds domstol og ta følgen av vår synd. Derfor står det i dagens prekentekst: «Men om dere ikke tilgir, skal heller ikke deres Far i himmelen tilgi det dere har forbrutt.» Da er det ingen nåde.

✘ ✘ ✘

Det Jesus sier om tilgivelse, handler ikke om å la være konfrontasjon. Tilgivelse handler ikke om å overse urett. Tilgivelse handler ikke om å la andre ture fram som de selv vil. Jesus sier et annet sted i Matt 18: «Dersom din bror gjør en synd mot deg, så gå til ham og still ham til ansvar på tomannshånd. Hvis han hører på deg, har du vunnet din bror.» Matt 18,16f. Det ligger altså en sann omsorg bak slike møter. Så står det også noe om videre oppfølging med vitner til stede, om i siste instans å si fra til menigheten. Så sier også Jesus: «Men hvis han ikke engang vil høre på menigheten, skal han være som en hedning eller toller for deg.»

I noen grad handler tilgivelse om at det er noen som ber om tilgivelse. Det finnes dem som aldri innrømmer skyld, som heller skylder på samfunnet eller uheldige omstendigheter, og visst finnes det også hendelige uhell som ingen kan lastes for. Da Jesus ble korsfestet ba han: «Far, tilgi dem, for de vet ikke hva de gjør.» Luk 23,34. Noen vet ikke hva de gjør. Andre vet det veldig godt.

I noen grad handler budskapet fra Jesus om å ha en tilgivende holdning, om å åpne opp for forsoning. Det finnes også tilfeller av overgrep der tilgivelse aldri må bli en lettvinnt løsning som krav til den som er utsatt for dette, men der tanken om tilgivelse får rom i en lengre prosess. Kanskje en dag blir det mulig.

✘ ✘ ✘

Vi er så heldige å leve i et land som i sin tid ble bygd på de kristne grunnverdiene. Til dette hører et lovverk med klare formuleringer på hva som er innenfor og hva som er utenfor. Vi ønsker rettferdighet og vi ønsker en rettsstat. Derfor finnes det rettsregler som regulerer forholdet mellom borgerne når disse står i tvist med hverandre. Det er altså en instans over det enkelte mennesket som skal ha et ord med i laget. Gjengjeldelse og hevn er det motsatte av tilgivelse. I et rettsystem hører verken privat hevn hjemme eller organisert gjengjeldelse.

Selv om det er ulovlig, kjenner vi til at ansatte som har avdekket og varslet om kritikkverdige forhold eller enda til ulovligheter, har blitt utsatt for sanksjoner fra arbeidsgiver, blitt fratatt arbeidsoppgaver eller på andre måter blitt utsatt for

hevner. I land vi ikke liker å sammenlikne oss med, er urett satt i system gjennom korrupsjon. Det er ingen selvfølge at vår kultur forblir preget av de kristne grunnverdiene og rettsstatens prinsipper. Men vi ser hvor viktig dette er når vi ser eksempler på at mennesker med innflytelse tar retten i sine egne hender. Tilbøyeligheten i menneskenaturen er der uansett sted og kultur. Det farlige er å la urett passere.

I samfunnet overlater vi saker til den instans den hører hjemme, så får de som har ansvaret føre saken videre. Som kristne er vi en del av samfunnet og skal støtte opp om rettsstaten og de lover og regler som finnes.

Som kristne har vi også en annen instans å forholde oss til. På det personlige plan er Gud denne høyere instans som vi overlater vår sak til. Og gjør vi det, kan vi ikke samtidig kjøre vår egen sak med hevntanker, baktalelse og løgn. Paulus skriver i Romerbrevet: «Ta ikke hevn, mine kjære, men overlatt vreden til Gud. For det står skrevet: Hevnen hører meg til, jeg skal gjengjelde, sier Herren.» Rom 12,19.

Når vi nå vet at Jesus har kjøpt oss fri og betalt med sitt eget legeme og blod, skulle vi ikke da heller klamre oss til nåden enn til anklagen? I det lange løp kan vi ikke holde fast på begge. Det blir et valg i hvert menneskes liv.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.